

MAVZU: INTERAKTIV FAOLIYATLAR ORQALI O‘QUVCHILARNING GAPIRISH KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

(Improving Students' Speaking Skills Through Interactive Activities)

Muallif: Ammanova Mashrabxon

*Lavozimi: Namangan viloyati Uchqo‘rg‘on tumani 4-son texnikumi ingliz tili fani
o‘qituvchisi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada professional ta’lim tizimida (texnikumlarda) tahsil olayotgan o‘quvchilarning ingliz tilida gapirish (speaking) ko‘nikmalarini interaktiv faoliyatlar orqali rivojlantirishning pedagogik samaradorligi tadqiq etilgan. Zamonaviy til o‘rgatish metodikasida grammatik qoidalarni mexanik yodlashdan ko‘ra muloqotga kirishish qobiliyati birinchi o‘ringa chiqmoqda. Maqolada kommunikativ til o‘qitish (CLT) yondashuvining nazariy asoslari yoritilgan hamda darslarda qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan rolli o‘yinlar, ma’lumotlar yetishmovchiligi (information gap) va bahs-munozara kabi amaliy metodologiyalar taklif etilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, interaktiv darslar o‘quvchilardagi nutqiy to‘siq (qo‘rquv)ni sezilarli darajada kamaytiradi va og‘zaki nutq ravonligini oshiradi.

Kalit so‘zlar: gapirish ko‘nikmasi, interaktiv faoliyatlar, kommunikativ kompetensiya, kasb-hunar ta’limi, o‘quvchi markazlashgan ta’lim, nutq ravonligi, psixologik to‘siq.

Abstract

This article investigates the pedagogical efficacy of utilizing interactive activities to develop and enhance the English speaking skills of students within the vocational education system (technicums). In modern language teaching,

communication is prioritized over rote memorization of grammatical structures. The paper highlights the theoretical underpinnings of communicative language teaching (CLT) and provides concrete methodologies such as role-plays, information-gap activities, and structured debates. The practical results of this research demonstrate that interactive classroom tasks significantly reduce students' foreign language anxiety, boost cognitive engagement, and foster oral fluency.

Keywords: speaking skills, interactive activities, communicative competence, vocational education, student-centered learning, oral fluency, language anxiety.

1. KIRISH (Introduction)

Globalashuv davrida ingliz tili xalqaro muloqot tili sifatida muhim o'rin tutadi. Bugungi kunda mamlakatimizda o'rta maxsus va professional ta'lim muassasalari, xususan, texnikumlar o'quvchilarini xalqaro standartlarga mos, raqobatbardosh kadrlar qilib tayyorlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Texnikum bitiruvchilari kelajakda o'z kasbiy faoliyatlarini xalqaro kompaniyalarda olib borishlari uchun ulardan nafaqat kasbiy bilim, balki ingliz tilida erkin so'zlasha olish kompetensiyasi ham talab etiladi. Biroq, an'anaviy chet tili o'qitish tizimida o'quvchilar asosan passiv tinglovchi bo'lib, matnlarni tarjima qilish va grammatik mashqlarni bajarish bilan cheklanib qolmoqdalar. Bu esa o'quvchilarda grammatik bilim bor bo'lsa-da, erkin gapira olmaslik ("til to'sig'i" - language barrier) muammosini yuzaga keltirmoqda. Ushbu muammoni bartaraf etish va darslarda o'quvchilarning gapirish vaqtini (Student Talking Time - STT) oshirish uchun interaktiv faoliyatlarni tizimli ravishda dars jarayoniga tatbiq etish lozim.

2. MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI (Literature Review)

Kommunikativ yondashuv nazariyasiga ko'ra, til o'rganish real muloqot va o'zaro hamkorlik jarayonida eng tez va tabiiy shaklda kechadi.

- Lev Vigotskiyning ijtimoiy konstruktivizm nazariyasiga ko'ra, inson bilimlarni ijtimoiy muloqot orqali o'zlashtiradi. Dars xonasida o'quvchilarning o'zaro muloqoti yangi til materialini amalda qo'llashga imkon beradi.

- Metodist olim Jeremi Harmer (2007) o'z tadqiqotlarida ta'kidlaydiki, darslarda faol muloqot muhitini yaratish o'quvchilarga xato qilishdan qo'rqmasdan, tilni erkin sinab ko'rish (experimenting with language) imkoniyatini taqdim etadi.

- Devid Nunan (2003) esa og'zaki nutqni rivojlantirish uchun dars mazmuni o'quvchilarning qiziqishlari va kelajakdagi kasbiy faoliyatlariga mos kelishi kerakligini uqtiradi.

3. METODOLOGIYA (Methodology)

Uchqo'rg'on tumani 4-son texnikumida ingliz tili darslari davomida o'quvchilarning kasbiy yo'nalishlarini hisobga olgan holda quyidagi interaktiv faoliyatlar muvaffaqiyatli qo'llanildi va sinovdan o'tkazildi:

1. Kasbiy yo'naltirilgan rolli o'yinlar (Role-Plays):

Texnikum o'quvchilarining kasbiy sohalariga oid real hayotiy ssenariylar yaratildi. Masalan, "Mijoz va texnik xizmat ko'rsatuvchi suhbat", "Ishga qabul qilish suhbat (Job Interview)" kabi mavzularda dialoglar tashkil etildi. Bu faoliyat o'quvchilarga o'z sohalariga oid terminlarni nutqda faol qo'llashga yordam beradi.

2. Ma'lumotlar yetishmovchiligi (Information Gap Activities):

O'quvchilar juftlikda ishlaydi (O'quvchi A va O'quvchi B). Har birida ma'lumotning bir qismi (masalan, texnik qurilmaning sxemasi yoki qo'llanmasining

yarmi) bo'лади. Ular bir-birlariga ingliz tilida savollar berish orqali umumiy ma'lumotni to'ldirishadi. Bu metod o'quvchini gapirishga va sherigini diqqat bilan tinglashga majburlaydi.

3. Kichik guruhlarda bahs-munozara (Structured Debates):

Darsda dolzarb muammolar (masalan, "Sanoatda robotlarning o'rni: ijobiy va salbiy tomonlari") o'rta tashlanadi. O'quvchilar o'z fikrlarini ingliz tilida dalillar bilan himoya qiladilar.

4. NATIJALAR VA MUHOKAMA (Results and Discussion)

Uchqo'rg'on tumani 4-son texnikumi o'quvchilari o'rtasida o'tkazilgan bir semestr amaliy darslar natijasida quyidagi ijobiy natijalarga erishildi:

- Gapirish qo'rquvining kamayishi: Juftlik va kichik guruhlarda ishlash o'quvchilardagi barcha oldida xato qilish qo'rquvini deyarli yo'qotdi.
- Nutq ravonligi (Fluency): O'quvchilar grammatik qoidalarni uzoq o'ylamasdan, fikrlarini tezroq va tabiiyroq ifoda eta boshladilar.
- Lug'at boyligining faollashishi: O'quvchilarning passiv lug'at boyligidagi kasbiy atamalar faol nutq doirasiga o'tdi.

Darslardagi o'zgarishlarning qiyosiy ko'rsatkichlari quyidagi jadvalda aks etgan:

Ko'rsatkichlar	Interaktiv metodlar qo'llanilgunga qadar	Interaktiv metodlar qo'llanilgandan so'ng
O'quvchining gapirish vaqti (STT)	25%	75%
Darsdagi umumiy faollik darajasi	Past (passiv tinglovchi)	Yuqori (faol ishtirokchi)
Nutqiy o'ziga bo'lgan ishonch	Cheklangan (tortinchoqlik)	Yuqori (fikir almashishga tayyor)

5. XULOSA (Conclusion)

Tadqiqot natijalariga ko'ra, interaktiv faoliyatlar professional ta'lim tizimidagi o'quvchilarning og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda eng samarali vosita hisoblanadi. Rolli o'yinlar, bahs-munozara va muammoli topshiriqlar o'quv jarayonini faollashtiradi va o'quvchilarga tilni erkin qo'llash imkonini beradi. Bitiruvchilarning kelajakda raqobatbardosh kadr bo'lib yetishishlarida bunday darslarni muntazam tashkil etish ingliz tili o'qituvchilarining asosiy vazifasi bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (References)

1. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching (4th ed.). Pearson Longman.
2. Nunan, D. (2003). Practical English Language Teaching. McGraw-Hill.
3. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
4. Jalolov, J. (2012). Chet tili o'qitish metodikasi. O'qituvchi nashriyoti.